



Organització territorial |

## ORGANITZACIÓ TERRITORIAL. ENS METROPOLITÀ DE BARCELONA (2004)

Josep Báguena

***El Govern de la Generalitat de Catalunya impulsa la creació d'un nou ens metropolità que assumeixi les funcions de les entitats metropolitanes creades arran de la dissolució de la Corporació Metropolitana de Barcelona l'any 1987. L'abast territorial, les competències i la representativitat política del nou organisme són debatuts al llarg de l'any 2004 entre les administracions locals metropolitanes i el Govern de la Generalitat.***

L'**ACORD PER A UN GOVERN CATALANISTA I D'ESQUERRES**, signat el 14 de desembre de 2003 entre el Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC), Esquerra Republicana de Catalunya (ERC) i Iniciativa per Catalunya-Verds (ICV), per a configurar el nou Govern de la Generalitat de Catalunya, preveia el reconeixement de les àrees metropolitanes en un marc de reforma del **MODEL D'ORGANITZACIÓ TERRITORIAL** de Catalunya.

Aquest reconeixement, deia el document, s'havia de materialitzar amb la creació d'una entitat de govern metropolità a l'àrea de Barcelona.

### **Una nova institució per a recuperar la Corporació Metropolitana de Barcelona**

La creació d'aquesta entitat havia estat llargament reivindicada pels governs municipals de la ciutat de Barcelona i de la seva conurbació, molts dels quals van formar part de la Corporació Metropolitana de Barcelona (CMB). La CMB es va constituir l'any 1974 amb 27 municipis amb la intenció d'unificar en una mateixa institució el govern i la gestió de l'àmbit territorial format per la conurbació barcelonina. En matèria urbanística, aquests 27 municipis van esdevenir l'àmbit d'actuació del Pla general metropolità (PGM), principal instrument de gestió de la CMB. Les lleis d'organització territorial de Catalunya (LOT) de 1987 van dissoldre la CMB i van crear, per substituir-la, dos organismes de gestió especialitzats: l'Entitat Metropolitana del Medi Ambient (EMMA) i l'Entitat Metropolitana del Transport (EMT), amb 33 i 18 municipis, respectivament. Paral·lelament, 23 municipis, que posteriorment van augmentar fins a 31, decidiren associar-se en la Mancomunitat de Municipis de l'Àrea Metropolitana de Barcelona (MMAMB) per tal d'exercir conjuntament altres funcions no assignades a les noves entitats.

Al llarg del mes de gener de 2004 les diferents administracions implicades en el procés de creació del nou ens metropolità van definir i manifestar els seus posicionaments i prioritats sobre el caràcter institucional, les competències i l'àmbit territorial del nou organisme, així com els horitzons temporals per a la creació del mateix.

### **Un àmbit territorial de 36 municipis\***

Un dels aspectes que havia de definir el Govern de la Generalitat al llarg de la legislatura havia de ser l'àmbit territorial del nou ens metropolità. En aquest sentit, tant l'alcalde de Barcelona, Joan Clos, com el vicepresident de la MMAMB, Dídac Pestaña, van defensar la creació d'un organisme que englobés els 36 municipis de la primera corona que integren les tres entitats metropolitanes existents des de 1987 i que participen, així mateix, en el PLA ESTRATÈGIC METROPOLITÀ DE BARCELONA [2003:96]. D'altra banda, els alcaldes de les set ciutats més importants de la segona corona metropolitana, Mataró, Granollers, Sabadell, Terrassa, Martorell, Vilafranca del Penedès i Vilanova i la Geltrú, ja havien proposat l'any 2002 en una declaració conjunta signada a Vilafranca del Penedès de crear una comissió de debat per a definir amb precisió quin àmbit i quines competències hauria de tenir la nova àrea metropolitana. L'alcalde de Terrassa, Pere Navarro, així ho va manifestar el mes de gener de 2004 en una reunió amb el conseller de Governació, Joan Carretero.

Aquesta diferència de criteris sobre l'abast territorial del nou ens metropolità es va anar esvaint al llarg de l'any 2004 a mesura que tant la MMAMB com el Govern de la Generalitat van dissociar la creació d'un àmbit institucional per a la primera corona metropolitana, amb una superfície aproximada de 600 km<sup>2</sup> i una població d'uns tres milions d'habitants, del procés de creació de la vegueria de Barcelona, amb més de 3.200 km<sup>2</sup> i 4,5 milions d'habitants.

**La creació del nou ens metropolità s'haurà d'integrar en el procés de reforma de l'organització territorial de Catalunya**

Precisament aquesta duplicitat en el debat sobre l'organització territorial de l'àmbit metropolità de Barcelona va generar divergències d'opinió entre el Govern de la Generalitat, d'una banda, i l'Ajuntament de Barcelona i la MMAMB, de l'altra. Tant el conseller Carretero com el conseller de Relacions Institucionals, Joan Saura, van vincular la creació del nou ens metropolità al procés general de reforma del model d'organització territorial de Catalunya en vegueries i a la **REFORMA DE LA DIVISIÓ COMARCAL** prevista en aquesta legislatura. L'alcalde Clos, en canvi, va plantejar l'any 2005 com a horitzó temporal per a la creació efectiva del nou govern metropolità, tot i que va plantejar, així mateix, que aquesta creació hauria d'anar acompanyada de la **REFORMA DELS CONSELLS COMARCALS** del Barcelonès i del Baix Llobregat per tal de simplificar els òrgans de govern del territori metropolità.

### Caràcter polític i competències del nou ens

En referència al caràcter polític del nou govern metropolità, al llarg de l'any es van posar de manifest divergències no només entre les administracions locals i el Govern de la Generalitat, sinó també en el sí del tripartit i entre els diferents departaments de la Generalitat. Tot i que el Govern presidit per Pasqual Maragall no va definir al llarg del 2004 una proposta clara en aquest sentit, el conseller de Governació, Joan Carretero, es va declarar, el mes d'octubre, favorable a la creació de la nova institució sempre que aquesta desenvolupés unitàriament les competències de gestió de les actuals entitats metropolitanes sense atribucions polítiques ni urbanístiques. Els alcaldes metropolitans consideraven, en canvi, que l'urbanisme havia de ser una de les competències fonamentals del nou govern metropolità. Així ho van plantejar Joan Clos i Dídac Pestaña a la Generalitat de Catalunya en una proposta realitzada per la MMAMB en la qual, a més de centralitzar les competències de les entitats metropolitanes de medi ambient i de transport, assumirien les d'urbanisme i d'habitatge amb una fórmula compartida amb la Comissió d'Urbanisme de Catalunya per tal de redactar un pla director urbanístic metropolità que substituís el PGM, de 1976, encara vigent l'any 2004 i sotmès a contínues modificacions. Aquest nou pla director urbanístic metropolità hauria de conferir als ajuntaments metropolitans un marc de referència per a la redacció de plans urbanístics municipals.

La presidència de la nova entitat metropolitana també va ser objecte de debat entre l'esfera local i el Govern de la Generalitat. Mentre que des dels ajuntaments i, de manera menys categòrica, des del sector socialista del Govern de la Generalitat es proposava que el nou organisme fos dirigit per l'alcalde de Barcelona o bé per un alcalde metropolità amb una fórmula rotatòria, des dels departaments de Governació i de Relacions Institucionals (governats per ERC i ICV respectivament) es defensava que aquest càrrec fos exercit pel president de la Generalitat.

Així, a final de 2004, tant el Govern de la Generalitat com els ajuntaments metropolitans van anunciar la seva intenció de definir tan aviat com fos possible un nou marc legal i institucional per al govern i la gestió del territori metropolità. Les competències, el caràcter polític i l'encaix d'aquesta nova institució en el procés de reforma de l'organització territorial de Catalunya van quedar, no obstant, pendents de l'avanç dels treballs dels diferents departaments de la Generalitat implicats i de les negociacions entre les forces polítiques amb representació al Parlament de Catalunya per tal d'aconseguir el màxim consens possible per a aquesta iniciativa.

### Més informació

[www.amb.es](http://www.amb.es)

[www.bcn2000.es](http://www.bcn2000.es)

#### \* Municipis adscrits al Pla Estratègic Metropolità

*Tiana, Montgat, Badalona, Sant Adrià de Besòs, Santa Coloma de Gramenet, Montcada i Reixac, Ripollet, Barberà del Vallès, Badia del Vallès, Cerdanyola del Vallès, Sant Cugat del Vallès, Barcelona, l'Hospitalet de Llobregat, Cornellà de Llobregat, Esplugues de Llobregat, Sant Joan Despí, Sant Just Desvern, Sant Feliu de Llobregat, Molins de Rei, el Prat de Llobregat, Sant Boi de Llobregat, Santa Coloma de Cervelló, Sant Vicenç dels Horts, Cervelló, la Palma de Cervelló, Pallemà, el Papiol, Corbera de Llobregat, Sant Andreu de la Barca, Castellbisbal, Viladecans, Gavà, Sant Climent de Llobregat, Torrelles de Llobregat, Castelldefels i Begues.*

